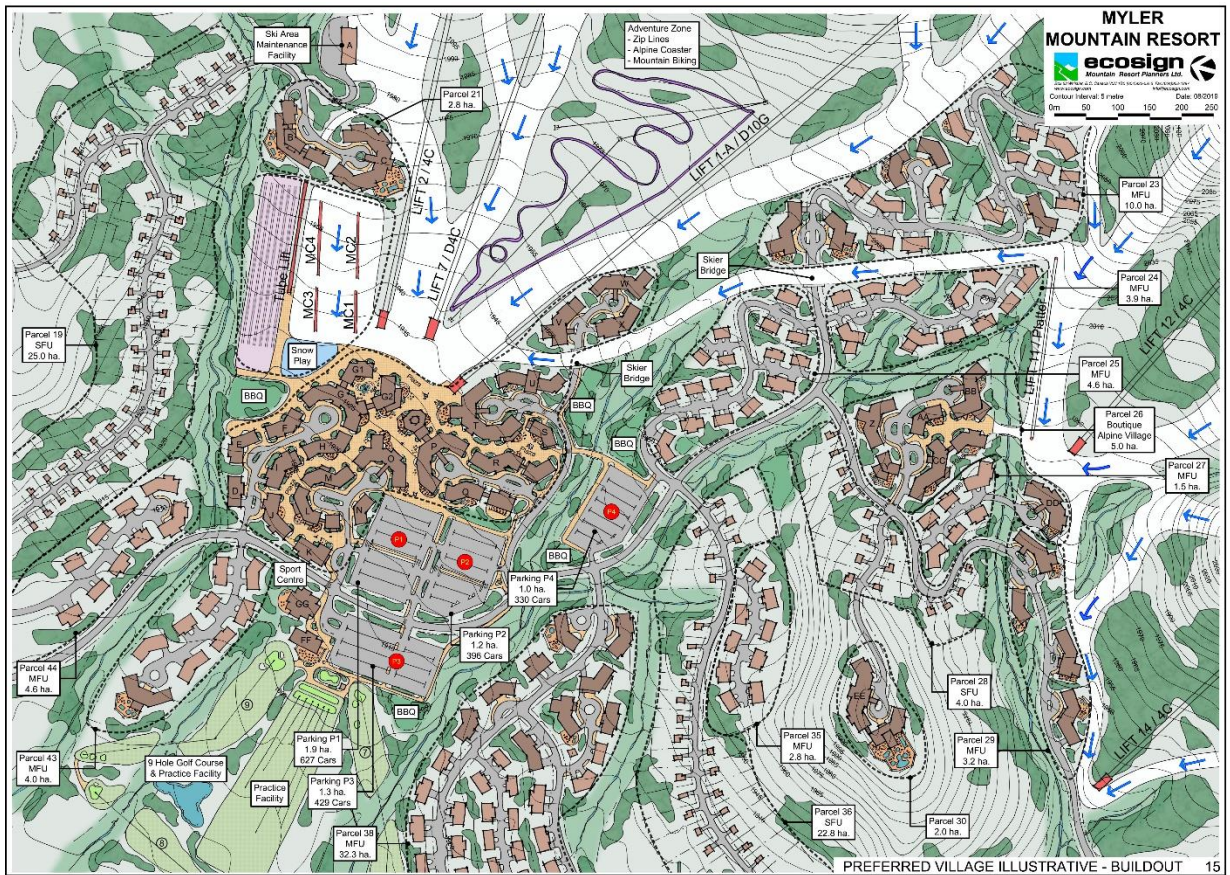

**ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶՈՒՄ «ՄԱՅԼԵՌ» ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՀԱՆԳՍԱՎԱՅՐԻ
ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ**

Սույն ներդրումային ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) միտված է Հայաստանի Հանրապետությունում զբոսաշրջության բազմազանության ու զարգացման ապահովմանը, ինչպես նաև բնակչության մեջ առողջ ապրելակերպի հաստատմանը և համահունչ է ՀՀ կառավարության կողմից որդեգրած տնտեսական զարգացման ռազմավարությանը:

Գծապատկեր 1. Տեղանքի քարտեզ

Հարկ է փաստել, որ ՀՀ-ը՝ որպես լեռնային զբոսաշրջության ուղղություն, տարածաշրջանում գտնվում է ամենաթույլ դիրքերում. որպես առաջատար հանդես է գալիս Վրաստանի Հանրապետությունը, որից հետո Ադրբեջանի Հանրապետությունը:

Լեռնային զբոսաշրջությունը, որպես առանձին ուղղություն, համաշխարհային մակարդակով ներառում է շուրջ 420 միլիոն զբոսաաշրջիկ և դեռևս շարունակում է աճ գրանցել:

ՀՀ-ում ներկայումս կա գործող երկու հանգստյան գոտի (Ջերմուկ և Ծաղկաձոր համայնքներում), որոնք առաջարկում են լեռնային, մասնավորապես՝ լեռնադահուկային ժամանց:

Ըստ տարբեր տվյալների, օրինակ Ծաղկաձորի զբոսաշրջիկների թիվը, տարեկան կտրվածքով, կազմում է շուրջ 250 հազար այցելու: Համեմատության համար հարկ է նշել, որ Վրաստանի միայն Գուդաուրի լեռնադահուկային համալիրի այցելուների թիվը միայն ձմեռային շրջանում անցնում է 650 հազարը, իսկ նմանատիպ հանգստյան գոտիները Վրաստանում հինգն են, որոնց հիմնական այցելուները ՌԴ-ից և ԵՄ-ից են:

Այսօր Ծաղկաձորում գործող հանգստյան տների և հյուրանոցների տարողունակությունը կազմում է շուրջ 3200 մահճակալ/օր: Զբոսաշրջիկների մեծ մասը նույնպես ՌԴ քաղաքացիներ են, երկրորդ տեղում են ԻԻՀ-ից ժամանող այցելուները: Հարկ է նշել, որ այս առումով Հայաստանը գտնվում է շահեկան դիրքում, քանի որ ռուս զբոսաշրջիկները կարող են ժամանել ՀՀ ներքին անձնագրերով: Բացի այդ, ՀՀ կարող են ժամանել նաև ՌԴ ուժային կառույցների ներկայացուցիչները, որոնք, աշխատանքային պարտավորություններով պայմանավորված, չեն կարող ճանապարհորդել ԵԱՏՄ սահմաններից դուրս:

Ինչ վերաբերում է գնային քաղաքականությանը, հարկ է նշել, որ Ծաղկաձորում ճոպանուղու օրական տոմսն արժե 12,000 ՀՀ դրամ (շուրջ 25 ԱՄՆ դոլար), իսկ Վրաստանում 40 լարի (շուրջ 15 ԱՄՆ դոլար): Այսպիսով, Վրաստանը այցելուների քանակով անհամեմատ շահեկան դիրքում է, սակայն տուժում է ռուսական շուկայի ներուժը թերի օգտագործվելու առումով:

Լեռնային համալիրների զարգացման պատմության մեջ շատ քիչ են այնպիսի հանգստավայրեր, որոնք նախագծվել և կառուցվել են այդ նպատակով. որպես կանոն դրանք կառուցվել են արդեն գոյություն ունեցող բնակավայրերի հիման վրա և ունեն զարգացման ուրույն կառուցակարգ:

Լեռնային համալիրների հիմնական ընդհանուր գիծը այն է, որ ճոպանուղիների ճնշող մեծամասնությունը հանդիսանում է պետական կամ համայնքային սեփականություն, իսկ հյուրանոցները, հանգստյան և ժամանցի կենտրոնները՝ մասնավոր սեփականություն (Վրաստանիև Ադրբեջանի օրինակով): Հայաստանի միջազգային վարկանիշի պարբերական բարձրացումը նպաստում է ցանկացած զբոսաշրջային ծրագրի ներուժի բացահայտմանը և արդյունքում երկրի տնտեսական զարգացմանը: Այս համատեքստում հատկանշական է պետության դերը ենթակառուցվածքների ձևավորման և զարգացման հարցում:

ԾՐԱԳՐԻ ԱՄՓՈՓ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Սույն նախաձեռնությունը աննախադեպ է, քանի որ մասնավոր կազմակերպությունն իր վրա է վերցնում ենթակառուցվածքային այնպիսի ներդրումներ, ինչպիսիք են՝ ճոպանուղու, սահուղիների կառուցում, արհեստական ձնագոյացման համակարգի ձեռքբերում և տեղադրում, որոնք առհասարակ իրականացվում են պետության կամ համայնքի կողմից՝ փոխարենը ակնկալելով պետական աջակցություն կոնկրետ ուղղություններով: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված ենթակառուցվածքները իրենց շուրջ են կենտրոնացնելու հյուրանոցային և ժամանցային ոլորտներում այլ ներդրողների, որոնք ներդրումներ կատարելով՝ նպաստելու են ոլորտի շարունակական զարգացմանը՝ ապահովելով լրացուցիչ աշխատատեղեր տվյալ համայնքի բնակիչների և ՀՀ այլ քաղաքացիների համար: Այդպիսի ենթակառուցվածքներից ամենակարևորը ճոպանուղին է, որը բազմիցս ապացուցել է իր «սոցիալական մագնիսի» ազդեցությունը երկրի, այդ թվում տվյալ մարզի տնտեսության վրա, և պետության կողմից համապատասխան աջակցությունը միանշանակ կնպաստի Ծրագրի բարեհաջող իրականացմանը:

Ճոպանուղիները լինելու են եվրոպական ամենաարդիական տեխնոլոգիաներով հագեցած՝ փակ հոնդոլային տիպի, արագընթաց, ինչպիսիք տեղադրված են աշխարհահռչակ լեռնադահուկային կենտրոններում (Իշգլ, Սանտ Անտոն, Ինսբրուկ և այլն):

Գծապատկեր 2. Ծրագրով նախատեսված ճոպանուղու նախանշված տեսքը

Ծրագրի իրականացումը բացառիկ է նրանով, որ նմանօրինակ ենթակառուցվածքային ներդրումներ մասնավոր հատվածի կողմից Հայաստանում երբևէ չեն իրականացվել, և նման համագործակցության հաջողված օրինակը կարող է հզոր խթան հանդիսանալ պետություն-մասնավոր համագործակցության (PPP) հետագա զարգացման համար:

«Կառավարության կողմից բազմիցս արձանագրվել է, որ զբոսաշրջությունը հանդիսանում է պետության համար առաջնահերթ ուղղություններից մեկը և համարվում է արտահանման ձև: Բացի այդ, զբոսաշրջության զարգացման ուղղությամբ պետության կողմից իրականացված ծախսերի հետզնումը առավել արդյունավետ է, իսկ Ծրագիրը առանձահատուկ է նրանով, որ չի ակնկալում պետության կողմից հավելյալ ծախսեր:

ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Լեռնային համալիրի կառուցման ընթացքում ներգրավված կլինեն շինարարության ոլորտի շուրջ 250 աշխատողներ, իսկ Ծրագիրը իրականացնելուց հետո կստեղծվի շուրջ 1500 հիմնական աշխատատեղ՝ միջինը 180,000 դրամ աշխատավարձով: Ծրագրի հիմնական շահառուն է զբոսաշրջային սպառողը, ինչը ենթադրում է տնտեսության համար հավելյալ արժեքի ստեղծում և արտարժույթային դրամական միջոցների հոսք դեպի ՀՀ:

ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԸ

Ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը պատրաստվում է շուրջ 15 միլիարդ ՀՀ դրամ ներդնել միայն ճոպանուղու և սահուղիների կառուցման համար, ինչը կդառնա իր շուրջ զբոսաշրջային նոր քաղաքի ստեղծման առաջին և ամենակարևոր գրավականը:

Կազմակերպությունը կատարելու է ներդրում ճոպանուղու, սահուղիների, արհեստական ձնագոյացման համակարգի, գլխավոր հատակագծի և ժամանցային կենտրոնների (տորոգան, տյուբինգ, «կախարդանան կարպետ», զիփլայն, ջրային ատրակցիոններ) կառուցման համար: Միաժամանակ, պետական աջակցությամբ կազմակերպությունը ներդրողի համար ավելի գրավիչ է դարձնելու ոչ միայն սույն շրջանը, այլ նաև ողջ հանրապետությունը, ինչպես նաև ապահովելու է ևս 15 միլիարդ դրամի ներդրումներ հյուրանոցային հատվածում տարբեր ներդրողների կողմից:

Այսպիսով, 30 միլիարդ ՀՀ դրամի Ծրագիրն իրականացնելու համար ՀՀ կառավարության կողմից ակնկալվում է աջակցություն հետևյալ հարցերում.

1. Ճանապարհ և ավտոկայանատեղի.

Ճանապարհի և ավտոկայանատեղիի կառուցումը կվերացնի անհարմարությունները այն զբոսաշրջիկների համար, որոնք ուղևորվելու են

Հայաստան իրենց ավտոմեքենաներով, բացի այդ, կբարձրանա շրջանի նկատմամբ գրավչությունը թե՛ զբոսաշրջիկների, թե՛ ներդրողների համար:

2. Կոմունիկացիաներ (ջուր, հոսանք, գազ).

Կոմունիկացիաների անցկացումը կազապի ընկերությանը տարբեր փաստաթղթային քաշքշուկներից: Ակնկալվող աջակցությունը պետական ֆինանսական ռեսուրս չի պահանջում, իսկ մատակարար կազմակերպությունները նոր սպառողներ են ձեռք բերում:

Կոմունիկացիաներին առնչվող տեղեկատվությունը ներկայացված է **Գծապատկեր 3-ում**:

3. Տարածքի նկատմամբ գերակա հանրային շահի ճանաչում (միայն գյուղատնտեսական նշանակության հողերի հատվածում).

Տարածքի նկատմամբ գերակա հանրային շահի ճանաչումը (միայն գյուղատնտեսական նշանակության հողերի հատվածում) հնարավոր կդարձնի Ծրագրի իրագործումը, քանի որ բոլոր հողերը դեռ 90-ականներին անվճար հիմունքներով տրամադրվել են գյուղացիներին և ներկայումս չեն օգտագործվում: Հետևաբար, սույնով նաև կտնտեսվեն ներդրող կազմակերպության թե՛ ժամանակային, թե՛ ֆինանսական ռեսուրսները, որոնք հնարավոր կլինի ուղղել նախատեսվող գործընթացի առավել արագ և որակյալ իրականացմանը:

Ծրագրի իրականացման շրջանակներում նախատեսված տարածքի նկատմամբ հանրության գերակա շահի ճանաչման գործընթացում բացառիկ՝ գերակա հանրային շահ ճանաչվող տարածքների ձեռքբերող հանդիսանալու է Ընկերությունը, ինչի արդյունքում պետության համար լրացուցիչ ֆինանսական պարտավորություններ չեն առաջանա:

4. Ազատ տնտեսական գոտի.

Տարածքն ազատ տնտեսական գոտու (ԱՏԳ) կարգավիճակ ստանալով (20 տարի ժամկետով)՝ կդառնա Առաջանցիկ զարգացման գոտի (ՌԴ-ի՝

«Территория опережающего Развития»-ի կամ Վրաստանի օրինակով): Այսպես ներդրում իրականացնող յուրաքանչյուր սուբյեկտ հնարավորություն է ստանում օգտվել ԱՏԳ-ում տրամադրվող՝ օրենքով նախատեսված արտոնություններից: Այսօր այդ տարածքը որևէ հավելյալ արժեք չունի և չի կարող որևէ հարկման բազա ապահովել, իսկ այս դեպքում, տարիներ անց կստեղծվի ծաղկուն հանգստավայր, հավելյալ արժեք փոփոխությունում, կայացած եկամտաբեր ոլորտ, շնորհակալ քաղաքացիներ, գոհ ներդրողներ և փոփոխական գործունեություն ծավալող մի շարք կազմակերպություններ, որոնք հարկվելու են ՀՀ օրենսդրության համաձայն: Նմանօրինակ հարկային արտոնություն տրամադրվում է Վրաստանում, ՌԴ-ում և այլ երկրներում, որտեղ պետական աջակցությունը չի սահմանափակվում հարկային արտոնությունով, այլ նաև բուն ներդրումներ են իրականացվում ենթակառուցվածքներում:

Ծրագրի իրականացման վայրում այսօր իրականացվում են միայն գյուղատնտեսական աշխատանքներ (խոտհարքի տեսքով), որոնք նույնպես չեն հարկվում:

ԱՏԳ-ի կարգավիճակի տրամադրումը պետք է իրականացվի բացառապես առկա օրենսդրության շրջանակում, մասնավորապես՝ «Ազատ փոփոխական գոտիների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված մի շարք պահանջների և պայմանների պահպանման դեպքում:

5. Չբուսաշրջային կենտրոն սահմանել և ներառել պետական ֆինասավորմամբ ծրագրերում և գովազդներում.

Պետության կողմից գովազդվող և խրախուսվող ցանկացած ոլորտ և ուղղություն, այդ թվում լեռնային (լեռնադահուկային), ևս պետք է գովազդվի և խրախուսվի:

6. Խաղատան լիցենզիայի տրամադրում (Ջերմուկի համար սահմանված սակագնով).

Խաղապան լիցենզիայի տրամադրումը կարող է դառնալ այլընտրանքային ժամանցի տեսակ զբոսաշրջիկների համար և հավելյալ մուտքեր կապահովի պետական բյուջե:

7. 570 հա տարածքի տրամադրում (նպատակային նշանակության փոփոխության տարաժամկետ վճարման հնարավորությամբ կամ հողատարածքի նպատակային նշանակության փոփոխությունն անհրաժեշտության դեպքում ըստ հատվածների իրականացմամբ, մասնավորապես, օրինակ, եթե գյուղատնտեսական նշանակության հողատարածքում իրականացվելու է հյուրանոցի կառուցում, համապատասխան փոփոխությունը կատարել միայն այդ հատվածում, և այսպես շարունակ: Ընկերությունը նախատեսում է համապատասխան վճարումներն իրականացնել ծրագրով նշված հողատարածքի կամ դրա հատվածների օտարման դեպքում: Հողերի նպատակային նշանակության գործընթացն ապահովելու նպատակով ընկերությունն օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերի համաձայն դիմելու է Կառավարության՝ թույլտվություն ստանալու ակնկալիքով:) Ծրագրի շրջանակում հետաքրքրություն ներկայացնող հատվածներում (մասնավորապես՝ սահուղու և ճոպանուղու համար) անտառահատում, փոխարենը՝ նոր անտառների մի քանի անգամ ավելի վերականգնման պայմանով.

Անտառահատումները, որքան էլ անցանկալի, անխուսափելի են լեռնային հանգստավայրերի սրբեղծման գործում: Քանի որ Ծրագիրն ունի շարունակական բնույթ, հնարավոր չէ նախօրոք հաշվարկել անտառահատումների ծավալը: Այնուամենայնիվ, կազմակերպությունը պարտավորվում է ապահովել անտառահատման ծավալից մի քանի անգամ ավելի ծավալով անտառի տնկման ֆինանսավորում՝ անկախ վերջինիս ծավալից:

8. 7-րդ կետով նշված 570 հա-ին կից 1500 հա տարածքի վարձակալություն (ցանկացած պահի և ցանկացած հատված գնելու իրավունքով).

Քանի որ Ծրագիրն ունի նաև բիզնես ուղղվածություն՝ այս դրույթը ևս ծրագրի իրականացման անբաժանելի մաս է հանդիսանում:

9. Ծրագիրն իրականացնողի մասնակցությունը քաղաքաշինական փաստաթղթերի հաստատմանը (Դիլիջանի զարգացման հիմնադրամի օրինակով).

Ծրագիրն իրականացնող կազմակերպության մասնակցությունը քաղաքաշինական փաստաթղթերի հաստատմանը հնարավորություն է ընձեռում ձևավորել միասնական տեսլական, ինչպես նաև գլխավոր հատկագծի և մեկ գաղափարախոսության շուրջ իրականացվող քաղաքաշինական նախագծերի պարագայում քաղաքի առավել ամբողջական տեսքը:

Ծրագրի իրականացման տեղանքի քարտեզները ներկայացված են Գծապատկեր 4-ի միջոցով:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ ընկերությունը պատրաստակամություն է հայտնում մասնակցել հանրային գերակա շահ ճանաչվող հատվածի հողերի փոխանակության (հավելումով) գործընթացին կամ ցանկացած այլ ձևաչափի քննարկմանը (ընդհուպ մինչև ԲԲԸ-ի ձևաչափով փայտտիրական գործունեության համատեքստում):

Գծապատկեր 3. Կոմունիկացիաների նախանշված երկարությունները

Ավտոճանապարհ (երկարություն՝ 3 կմ, լայնություն՝ 8 մ)

Ջրագիծ (երկարություն՝ 4.5 կմ)

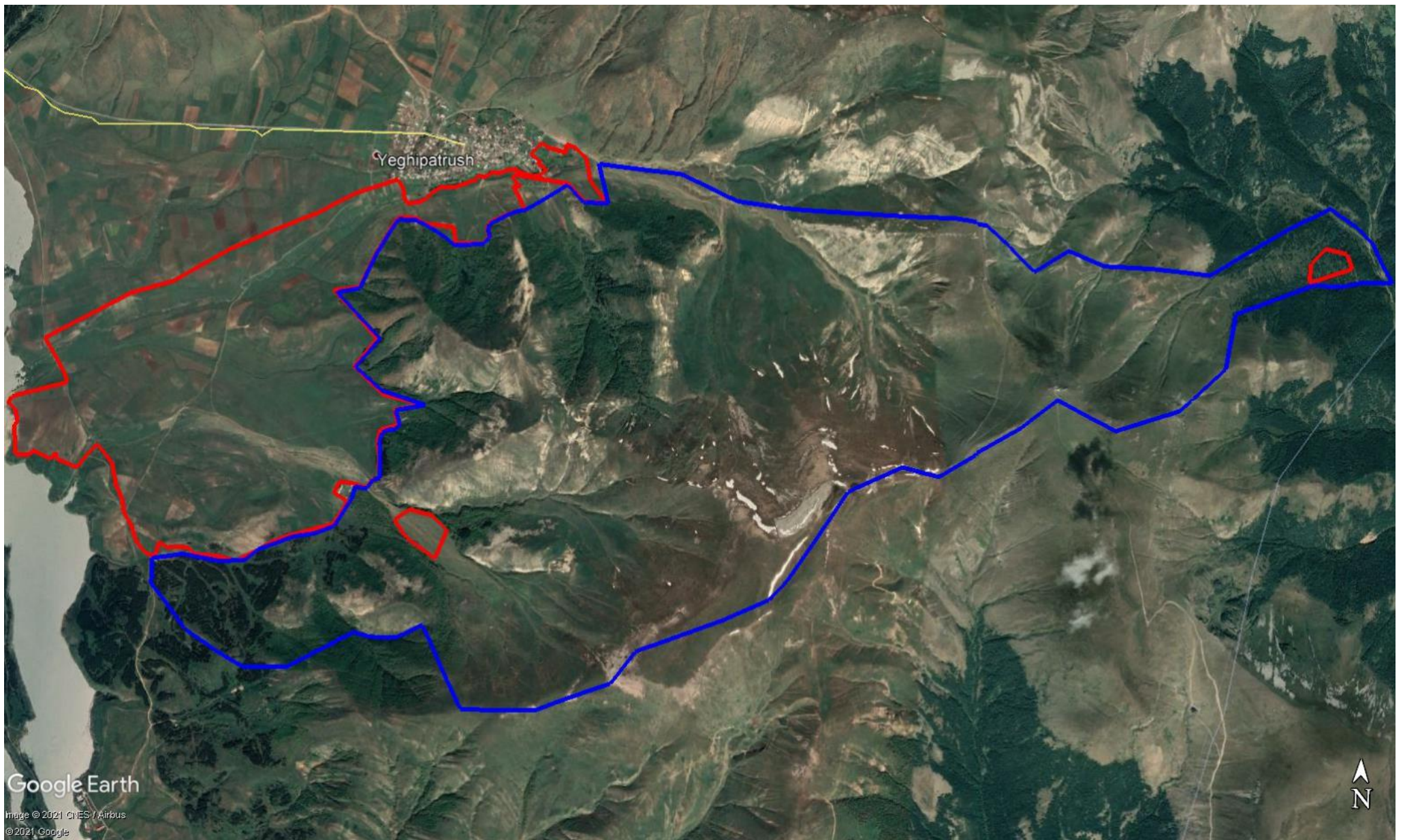
Էլեկտրականություն (երկարություն՝ 4 կմ)

Գազատար (երկարություն՝ 7.5 կմ)

Գծապատկեր 4. Ծրագրի իրականացման տեղանքի քարտեզներ

Իրացման գոտի, մակերեսը՝ 570 հա

Վարձակալական գոտի, մակերեսը՝ 1500 հա